Güneş’e Masallar

Kavala Masalları · 3. Masal

Ayşecik ile Fatmacık

Esat Halil Ergelen

KÜNYE

Güneş’e Masallar

Kavala Masalları

3. Masal · Üç kitaplık dizinin üçüncü kitabı

Ayşecik ile Fatmacık

Yayıma hazırlayan ve yayıncı

Esat Halil Ergelen

Masalı anlatan

Hülya Tosun Gül

Çocuklar için yeniden anlatım

Ücretsiz e-kitap · 7–10 yaş

e-ISBN: 978-625-31944-2-0

Metnin düzenlenmesi ve sayfa tasarımında yapay zekâ desteğinden yararlanılmıştır. Resimler yapay zekâ desteğiyle hazırlanmıştır.

Seferihisar'ın kültür ve spor yaşamına değerli hizmetler sunan İzzet Gül'e...

Masalların izinde

Kavala Masalları'nın üçüncü kitabında Ayşecik ile Fatmacık'ın yolculuğuna katılıyoruz. Yol boyunca bir çoban, bir armut ağacı, bir çeşme ve bir ayı çıkıyor karşımıza. Masal, yardım etmeyi ve paylaşmayı anlatırken bizi hata yapan birine nasıl davranacağımız üzerine de düşünmeye çağırıyor.

Hülya Tosun Gül'ün anlattığı masaldan çocuklar için yeniden yazılmıştır. Sözlü anlatının olayları ve masal motifleri korunmuş; dil, geçişler ve kimi sert ifadeler çocuk okur gözetilerek düzenlenmiştir. Şaziye Nine'nin gece tütün dizerken masal anlattığına ilişkin hatıra, Esat Halil Ergelen'in aktardığı bilgiyle eklenmiştir.

Şaziye Nine'nin tütün dizilen gecelerine ilişkin kapanış, geçmişin bir hatırasıdır. O gecelerin masal sesi, bugün yeni okurlarla buluşuyor.

KAVALA MASALLARI · 3. MASAL

Evvel zaman içinde

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, küçük bir köyde Ayşecik adında bir kız yaşarmış.

Ayşecik’in annesi, o daha küçükken ölmüş. Babası para kazanmak için uzak yerlere gidermiş. Ayşecik, babasının sonradan evlendiği kadınla ve onun kızı Fatmacık’la birlikte yaşarmış.

Üvey annenin isteği

Üvey annesi, Ayşecik’e iyi davranmazmış. Evdeki bütün işleri ona yaptırırken kendi kızı Fatmacık’a iş vermezmiş. Ayşecik süpürür, siler, taşır; Fatmacık yemeğini yer, oyununu oynarmış.

Bir gün üvey anne Ayşecik’e seslenmiş:

“Dağa git, bana bir şeyler getir! Eli boş dönme!”

Ayşecik azığını almış, yola koyulmuş. Nereye kadar gideceğini bilmiyormuş ama eli boş dönerse evde yine azar işiteceğinden korkuyormuş.

Çoban

Ayşecik az gitmiş, uz gitmiş, dereler tepeler aşmış. Yolda bir çobana rastlamış.

“Kızım,” demiş çoban, “koyunlarıma göz kulak olur musun? Karşılığında sana yoğurt ve ekmek veririm.”

Ayşecik çobanın isteğini kabul etmiş. Koyunları gün boyu otlatmış, sürüden uzaklaşanları geri çağırmış. Akşam olunca çoban ona yoğurt ve ekmek vermiş.

“Sağ ol kızım,” demiş. “Başın sıkışırsa bana gel. Seni saklarım.”

Armut ağacı

Biraz ilerleyince yaşlı bir armut ağacına varmış. Ağaç seslenmiş:

“Ayşecik, Ayşecik! Yerdeki çürük armutlarımı topla. Sonra gölgemde dinlen.”

Ayşecik eğilmiş, yerdeki çürük armutları tek tek toplamış. Ağacın dibi temizlenince serin gölgesine oturup biraz dinlenmiş.

“Sağ ol Ayşecik,” demiş ağaç. “Başın sıkışırsa bana gel. Seni saklarım.”

Çeşme

Yolun devamında şırıl şırıl akan bir çeşme çıkmış karşısına. Suyunun toplandığı yalak kirlenmiş, içine yapraklar dolmuş.

“Ayşecik, Ayşecik! Yalağımı temizle. Sonra berrak suyumdan iç.”

Ayşecik yaprakları toplamış, yalağı temizlemiş. Sonra çeşmenin akan suyundan kana kana içmiş.

Şırıl şırıl!

“Sağ ol Ayşecik,” demiş çeşme. “Başın sıkışırsa bana gel. Seni saklarım.”

Ayının evi

Derken ormanın kıyısında küçük bir eve gelmiş. Kapıda koca bir ayı duruyormuş. Ayşecik onu görünce biraz ürkmüş. Ayı ise başını eve doğru çevirmiş:

“Evimi temizle,” demiş ayı. “Ama arka taraftaki iki kapalı odaya sakın girme!”

Sonra ormana doğru yürüyüp gitmiş.

Kapalı odalar

Ayşecik evi baştan aşağı süpürüp silmiş. İşi bitince gözü arka taraftaki kapılara kaymış. İkisi de yalnızca birer sürgüyle kapalıymış.

“Sadece bir bakarım,” demiş kendi kendine.

Birinci kapının sürgüsünü çekip içeri bakmış. Odada, içi koyu renkli katranla dolu bir kuyu varmış. Ayşecik hemen kapıyı kapatmış. İkinci kapıyı aralayınca gözleri kamaşmış: Bu oda baştan aşağı altın doluymuş!

Çın çın çın!

Tam o sırada altınlar kendiliğinden havalanmış. Ayşecik daha ne olduğunu anlayamadan saçına, elbisesine yapışmışlar.

Peşine düşen ayı

Ayşecik altınları silkelemeye çalışmış ama bir türlü dökememiş. “Ayı bana çok kızacak!” diye düşünmüş. Açtığı kapıya bir kez daha bakmış, sonra korkuyla evden çıkıp koşmaya başlamış.

Ayı eve dönünce arka odalardan birinin kapısını açık bulmuş. Yerde altın tozları parlıyormuş.

“Biri odalarıma girmiş!” diye homurdanmış. İzleri takip edip kızın peşine düşmüş.

Güm güm güm!

Çeşme saklıyor

Ayşecik soluk soluğa çeşmeye varmış.

“Aman çeşme, canım çeşme! Ayı beni kovalıyor, beni sakla!”

Çeşme, Ayşecik’i akan suyunun arkasına gizlemiş. Biraz sonra ayının güm güm adımları duyulmuş.

“Buradan altınlar içinde bir kız geçti mi?”

“Ayının evi yanıyor!” diye bağırmış çeşme.

Ayı evinin yandığını sanıp geri koşmuş. Evine vardığında ne duman görmüş ne alev. Kandırıldığını anlayınca dönüp kızın izini yeniden aramış.

Ağaç ve çoban

Ayşecik armut ağacına koşmuş.

“Aman armut ağacı, canım armut ağacı! Ayı beni kovalıyor, beni sakla!”

Armut ağacı dallarını eğip Ayşecik’i yapraklarının arasına gizlemiş. Ayı yetişip “Buradan altınlar içinde bir kız geçti mi?” diye sormuş. Ağaç, “Ayının evi yanıyor!” diye bağırmış. Ayı telaşla yine evine koşmuş. Yangın olmadığını görünce yeniden yola düşmüş.

Sonra Ayşecik çobanın yanına varmış.

“Çoban kardeş, ayı beni kovalıyor, beni sakla!”

Çoban, Ayşecik’i kocaman kepeneğinin altına gizlemiş. Ayı gelip kızı sorunca o da “Ayının evi yanıyor!” diye bağırmış. Ayı soluk soluğa evine dönmüş. Bu kez geri geldiğinde Ayşecik çoktan uzaklaşmış.

Horoz öter

Ayşecik köyüne yaklaşırken bahçedeki horoz ötmüş:

“Üü üü üü! Altınlar içinde Ayşecik geliyor!”

Üvey annesi ile Fatmacık kapıya çıkmış, gözlerine inanamamışlar. Ayşecik olanları baştan sona anlatmış.

Ayşecik altınları yalnız kendine saklamamış. Köydeki ihtiyaç sahipleriyle paylaşmış. O kış kimse aç kalmamış.

Fatmacık yolda

Üvey annesinin aklı altınlarda kalmış. “Benim kızım da altınlar içinde dönsün!” demiş. Fatmacık’ın azığını doldurmuş, onu da aynı yola göndermiş.

Fatmacık az gitmiş, uz gitmiş. Çobana rastlamış.

“Koyunlarıma göz kulak ol, sana yoğurt ve ekmek vereyim,” demiş çoban.

Fatmacık burnunu kıvırmış.

“Hıh! Senin yoğurdunu ne yapayım? Benim annem bana güzel yemekler hazırladı!”

Sonra yoluna devam etmiş.

Ağaç ve çeşme

Fatmacık armut ağacının yanına varmış. Ağaç çürük armutlarını toplamasını istemiş.

“Hıh! Senin çürük armutlarını ne yapayım?” demiş Fatmacık.

Sonra çeşmeye varmış. Çeşme yalağını temizlemesini istemiş.

“Hıh! Senin suyunu ne yapayım? Benim yedek suyum var!” demiş.

Kimseye yardım etmeden yoluna devam etmiş.

Katran ve saman

Fatmacık ayının evine varmış. Ayı ona da aynı şeyi söylemiş:

“Evimi temizle, ama arka taraftaki iki kapalı odaya sakın girme!”

Ayı ormana gidince Fatmacık süpürgeye elini bile sürmemiş. Doğru arka taraftaki kapılara koşmuş.

“Altınlar benim olacak!” demiş.

Birinci kapıyı açınca ayağı kaymış, katran kuyusuna yuvarlanmış. Kuyunun kenarına tutunup güçlükle dışarı çıkmış. Sonra ikinci odaya koşmuş. Ama o da ne! Ayşecik’in altınlarla dolu gördüğü odada şimdi kocaman bir saman yığını varmış. Fatmacık altınları ararken samanlar katranlı elbisesine yapışmış.

Kimse saklamıyor

Ayı eve döndüğünde temizlenmemiş evi ve açık kapıları görmüş. Fatmacık kapıdan kaçınca onun peşine düşmüş.

Güm güm güm!

Fatmacık çeşmeye varmış. “Çeşme, canım çeşme! Ayı beni kovalıyor, beni sakla!”

“Üzgünüm,” demiş çeşme. “Sen bana yardım etmedin, seni saklayamam.”

Armut ağacına koşmuş, sonra çobana varmış. İkisi de onu saklamayı reddetmiş. Ayı kızı sorunca çeşme de ağaç da çoban da aynı cevabı vermiş:

“Biraz önce buradan geçti.”

Ayı yetişiyor

Ayı Fatmacık'a yetişmiş. Katrana bulanmış, samana sarılmış kızı görünce kaşlarını çatmış.

"Evimi temizlemedin," demiş. "Odalarıma izinsiz girdin. Benden kaçtın. Şimdi köyüne git, katranını ve samanını sırtında taşı!"

Fatmacık saçına, yüzüne, elbisesine yapışan katranı silmeye çalışmış. Ama silmekle çıkmamış. Üzerindeki samanlarla birlikte ağlaya ağlaya köyüne yürümüş.

Kapalı kapı

Fatmacık köyüne yaklaşırken horoz ötmüş:

“Üü üü üü! Fatmacık katranlar, samanlar içinde geliyor!”

Üvey anne horoza inanmamış. “Benim kızım altınlar içinde gelecek!” demiş. Kapıyı kapatıp içeri çekilmiş.

Fatmacık kapının önünde kalmış, ağlamış. Gece olunca Ayşecik onun sesini duymuş. Sessizce kapıyı açıp kardeşini içeri almış. Ona temiz giysiler getirmiş, yanına oturmuş. Fatmacık’ın artık tek başına ağlamasına gönlü razı olmamış.

Sabah üvey annesi kızının hâlini görünce utancından başını öne eğmiş. Fatmacık da kendisini içeri alan Ayşecik’e bakmış. O günden sonra kimseye burun kıvırmamış.

KAVALA MASALLARI · 3. MASAL

Üç elma

Gökten üç elma düşmüş: biri anlatanın, biri dinleyenin, biri de masalın kahramanlarının başına.

KAVALA MASALLARI · 3. MASAL

Şaziye Nine’nin masal geceleri

Şaziye Nine bu masalları çocuklara geceleri, tütün dizerlerken anlatırmış. Çocuklar masala dalıp ellerindeki işi unutunca sık sık onları uyarırmış:

“Diliniz değil, elleriniz çalışsın!”

Gecenin içinde bir yandan tütünler dizilir, bir yandan masal sürermiş.

Bir sabah Şaziye Nine, kimse fark etmeden, tıpkı masallarındaki peri kızları gibi, sessizce bulutlara karışmış.

Masalın sözlüğü

Azık

Yolculukta yemek için yanına alınan yiyecek.

Göz kulak olmak

Birini ya da bir şeyi gözetmek, korumak.

Katran

Koyu renkli, çok yapışkan bir madde.

Kepenek

Çobanların soğuktan ve yağmurdan korunmak için giydiği, keçeden yapılan giysi.

Saman

Buğday gibi tahılların kurumuş saplarının parçaları.

Masalın sözlüğü · devam

Sürgü

Kapıyı kapalı tutmak için kaydırılan tahta ya da metal parça.

Üvey anne

Bir çocuğun kendi annesi olmayan, babasının evlendiği kadın.

Üvey kardeş

Anne ya da babanın evlendiği kişinin önceki birlikteliğinden olan çocuğu için de kullanılan söz. Bu masalda Fatmacık, Ayşecik'in babasının evlendiği kadının kızıdır.

Yalak

Çeşmeden akan suyun toplandığı taş, tahta ya da başka bir malzemeden yapılmış tekne.

Masal üzerine konuşalım

1. Ayşecik çobana, armut ağacına ve çeşmeye yardım ederken başına neler geleceğini biliyor muydu? Birine yardım etmek için karşılık beklemek gerekir mi?

2. Ayşecik kapalı odaları neden merak etti? Merak ettiğimiz bir şeyi öğrenmenin, başkasının sınırlarına saygı gösteren yolları neler olabilir?

3. Çeşme, ağaç ve çoban ayıya “Ayının evi yanıyor!” dedi. Sence bunu neden yaptılar? Tehlikede olduğumuzda kimlerden yardım isteyebiliriz?

Masal üzerine konuşalım · devam

4. Fatmacık neden yardım etmek istemedi? Evde ona ve Ayşecik'e farklı davranılması Fatmacık'ı nasıl etkilemiş olabilir?

5. Fatmacık yardım etmemiş olsa bile korktuğunda saklanmak istedi. Sence ona nasıl davranılmalıydı? Ayının verdiği ceza hakkında ne düşünüyorsun?

6. Ayşecik neden gece kapıyı açıp Fatmacık'ı içeri aldı? Hata yapan birine, hatasını anlaması için nasıl destek olabiliriz?

LOZAN MÜBADİLLERİ VAKFI

Masallar yaşasın, Vakıf yaşasın

Bu kitap, Lozan Mübadilleri Vakfının yarattığı bilinç sayesinde ortaya çıktı. Ücretsiz olarak paylaştığım bu çalışmayı okurken siz de Vakfın yaşamasına ve çalışmalarını sürdürmesine katkıda bulunabilirsiniz.

İmkânlarınız ölçüsünde yapacağınız bir bağış, bu bilincin başka insanlara ulaşmasına destek olabilir. Desteğiniz için teşekkür ederim.

VakıfBank

LOZAN MÜBADİLLERİ VAKFI

Hesap adı: Lozan Mübadilleri Vakfı

TR27 0001 5001 5800 7260 0110 16

Bağış yapmadan önce alıcı bilgilerini kontrol ediniz.

MASALLARI BİRLİKTE YAŞATALIM

Sizin belleğinizde hangi masal var?

Mübadil ailelere ait bir masalı belleğinizde taşıyor ve yayımlanmasını istiyorsanız, anlatınızı benimle paylaşabilirsiniz.

Büyüklerinizden dinlediğiniz, belki de yalnızca sizin hatırladığınız o masalı, yayımlanmak üzere değerlendirebilmem için aşağıdaki adrese gönderebilirsiniz.

esatergelen@gmail.com

Esat Halil Ergelen

Lozan Mübadilleri Vakfını takip edin

Vakfın çalışmalarından haberdar olmak için Instagram hesabını takip edebilirsiniz.

@lozanmubadillerivakfi

https://www.instagram.com/lozanmubadillerivakfi/